

uža. Po prvoj, široj varijanti /čl.1 a/ osiguranjem su pokrivena "sve štete koje osigurani brod pretrpi od oluje, brodoloma, nasukanja, sudara s drugim brodom, požara, prisilnog skretanja s puta ili prisilne promjene putovanja, prevare i djela s predumišljajem sa strane kapetana i posade, grabeža, te uopće od svake pomorske nezgode i nevremena". Po drugoj varijanti to se pokriva /čl.1 b/ glede partikularnih avarija sužava odredbom: "medjutim, ako je osiguranje zaključeno uz uslov "franko od partikularne avarije osim u 4 slučaja", tada je osiguratelj oslobođen svakog jamstva za partikularnu avariju, ako ona nije posljedica nasukanja, sudara s drugim brodom, požara i potonuća broda". Također prema "Općim uslovima za osiguranje čamaca, brodica i jedrilica sa i bez motora" /izd.1956/ dano pokriva ograničava se glede pogonskog motora na "oštećenja i gubitke jedino ukoliko su prouzrokovani nasukanjem, potonućem, požarom i udarom osiguranog plovnog objekta".

D.S.

PRIKAZI KNJIGA I ČASOPISA

W.Tetley: TUŽBE IZ POMORSKOG
PRIJEVOZA STVARI /Marine Cargo
Claims/, Toronto-London 1965,
XXXIX - 404.

Ovo djelo kanadskog pisca namijenjeno je, prvenstveno, potrebama prakse. Ono obrađuje procesualnu poziciju stranaka u sporovima iz prijevoza stvari morem na koje dolaze do primjene Haška pravila. Pisac je obradio postavljena pitanja na temelju judikature i doktrine Sjedinjenih Država Amerike, Engleske, Francuske i Kanade, ali tako da je kod toga uvažio stajališta koja se odnose ne samo na rješenja po Haškim pravilima, nego i na temelju internih zakona tih država. Upotrijebio je judikaturni materijal objavljen u American Maritime Cases od 1936. /godina izdanja COGSA 1936/, Lloyd's List Law Reports od 1924 /godina izdanja COGSA 1924/, Droit Maritime Français od 1949 /godina kad je ova publikacija počela nanovo izlaziti/ i Canadian Law Reports od 1936. /godina koje je objavljen Canadian Water Carriage of Goods Act/ dalje.

Nakon što su prikazani opći problemi polja primjene Haških pravila, njihov odnos prema čarter-partijama, ništavosti ugovora prema Haškim pravilima, tumačenja Pravila i tereta dokaže kako je u njima raspoređen među ugovornim strankama /dio I, str.1-35/, prelazi na obradu pitanja što mora dokazivati u sporu strana tereta kao tužitelj s jedne strane /dio II, str.36-88/ i vozar kao tuženi s druge

strane /dio III, str.89-157/, a onda je prešao na protudokaz koji daje tužitelj /dio IV, str.159-183/. Kod toga se iznose rješenja koja je judikatura dala kako pitanjima aktivne i pasivne legitimacije stranaka, tako i značajkama kojima dani dokazi moraju odgovarati. Naročito pažljivo su analizirani "izuzeti slučajevi" i kazuistika u vezi s teretom dokaza kod njih.

Posljednji dio /dio V, str.183-255/ prelazi na parnične i prigovorne tvrdnje koje stoje na raspolaganju obim strankama, tj. arbitražne klauzule, sudar, teret na palubi, zastarni rok, devijaciju, jurisdikcionalne klauzule, jamčevna pisma, protest, ograničenje odgovornosti po jedinici tereta i direktnu teretnicu.

Znatno povećava upotrebljivost knjige što su u dodatku reproducirani tekstovi Bruxelleske konvencije o teretnici od 1924, pregled kako su pojedine države preuzele u interno pravo tu konvenciju, američkog COGSA 1936, engleskog COGSA 1924, francuskog zakona od 2.IV 1936, kanadskog Water Carriage of Goods Act 1936, i Visby-ska pravila od 1963. /tj. stockholmski prijedlog revizije Konvencije od 1924/. Na taj način moguće je konzultiranje tekstova o čijoj se interpretaciji u djelu stalno govori.

Ograničavajući se ovdje na ovaj sumarni prikaz sadržaja ove knjige, moramo ipak konstatirati da je ovo djelo vrlo korisno za orijentaciju u judikaturi zemalja koje ono obradjuje. To će znatno olakšati zainteresiranim pravnim i poslovnim krugovima /brodarima, osigurateljima, krcateljima/ predviđanja procesualnih rizika u onim sporovima koji nastaju iz primjene Haških pravila ili internih zakona u djelu obradjenih zemalja. Tako je praktična upotrebljivost djela, upravo radi široko primjenjene komparativne metode, van svake sumnje, a upravo radi metode obrade bit će od velike koristi i zateoretski pristup u njemu obradjenim problemima.

E.P.